

Qayta ishlangan tolalardan ishlab chiqarilgan iplarning bozordagi talab va taklifi

Turg'unov Muzaffar Zolirjon o'g'li

Farg'ona politexnika instituti, M29-24 magistr talabasi

e-mail asmanbek.bek.uz@gmail.com

Oripov Jasur Ikromjon o'g'li

Farg'ona politexnika institute (phd)

Toyichiyev Ilhomjon Ibragimovich

Farg'ona politexnika institute (phd)

Annotatsiya: Ushbu maqolada qayta ishlangan tolalardan ishlab chiqarilgan iplarning bozordagi talab va taklifi o'rganilgan. Tadqiqotda ushbu mahsulotlarning ekologik va iqtisodiy afzalliklari, shuningdek, ishlab chiqaruvchilar va iste'molchilarning ushbu mahsulotga bo'lgan qiziqishlari tahlil qilingan.

Аннотация: В данной статье изучен спрос и предложение пряжи, изготовленной из переработанных волокон, на рынке. В исследовании анализируются экологические и экономические преимущества этих продуктов, а также интерес производителей и потребителей к данной продукции.

Annotation: This article examines the market demand and supply of yarns made from recycled fibers. The study analyzes the ecological and economic advantages of these products, as well as the interest of manufacturers and consumers in them.

Kalit so'zlar: qayta ishlangan tolalar, ip ishlab chiqarish, bozor talabi, ekologik afzalliklar, iqtisodiy samaradorlik

Ключевые слова: переработанные волокна, производство пряжи, рыночный спрос, экологические преимущества, экономическая эффективность

Keywords: recycled fibers, yarn production, market demand, ecological advantages, economic efficiency

Kirish

Bugungi kunda ekologik muammolar dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Atrof-muhitni asrash va chiqindilarni qayta ishlash muhim strategiyalardan biri

sifatida qabul qilinmoqda. Qayta ishlangan tolalardan ishlab chiqarilgan iplar nafaqat ekologik jihatdan qulay, balki iqtisodiy jihatdan ham foydalidir. Ushbu maqolada ushbu mahsulotlarning bozordagi talabi va taklifi, ularga taʼsir etuvchi omillar va istiqbollar oʻrganiladi.

Asosiy qism

1. Qayta ishlangan tolalar va ularning ahamiyati

Qayta ishlangan tolalar - ishlatilgan materiallarni qayta ishlash orqali olinadigan xomashyo boʻlib, ularning ekologik ahamiyati beqiyosdir. Ushbu tolalardan tayyorlangan iplar chiqindilarni kamaytiradi, tabiiy resurslardan foydalanishni optimallashtiradi va atrof-muhitni himoya qiladi. Bundan tashqari, qayta ishlangan tolalar toʻqimachilik sanoatida yangi imkoniyatlarni yaratadi. Masalan, matolarni qayta ishlash orqali olingan tolalardan tayyorlangan iplar yuqori sifatga ega boʻlib, ekologik toza mahsulotlar ishlab chiqarishga xizmat qiladi.

2. Bozordagi talab

Oxirgi yillarda ekologik tovarlarga qiziqish kuchayib bormoqda. Isteʼmolchilar ekologik mahsulotlarni nafaqat atrof-muhitni asrashga hissa qoʻshish uchun, balki sogʻlom turmush tarzini qoʻllab-quvvatlash maqsadida tanlamoqda. Qayta ishlangan tolalardan ishlab chiqarilgan iplar quyidagi sohalarida keng qoʻllanilmoqda:

- Tikuvchilik va moda sanoati: Eko-brendlar va barqaror moda ishlab chiqaruvchilari qayta ishlangan iplarni oʻz mahsulotlariga kiritmoqda.
- Maishiy tovarlar: Uy jihozlari, pardalar va gilamlar ishlab chiqarishda ekologik iplar qoʻllaniladi.
- Texnik va sanoat mahsulotlari: Qayta ishlangan tolalardan tayyorlangan iplar avtomobilsozlik, qurilish va boshqa sanoat tarmoqlarida ishlatilmoqda. Bozor tadqiqotlari shuni koʻrsatadiki, isteʼmolchilarning ekologik tovarlarga boʻlgan talabini qondirish uchun ishlab chiqaruvchilar ushbu yoʻnalishga katta eʼtibor qaratmoqda.

3. Taklif va ishlab chiqaruvchilar

Ishlab chiqarish sektori qayta ishlangan tolalardan foydalanishga intilmoqda, chunki bu nafaqat ekologik talablarni qondiradi, balki iqtisodiy jihatdan ham foyda keltiradi. Koʻplab kompaniyalar qayta ishlangan tolalarni qayta ishlash texnologiyalarini joriy etmoqda. Misol uchun:

• Yevropa va Osiyo davlatlarida zamonaviy texnologiyalar yordamida qayta ishlash zavodlari tashkil etilmoqda.

• Yirik brendlar ekologik mahsulotlarni ishlab chiqarishni qo‘llab-quvvatlash uchun qayta ishlangan materiallardan foydalanyapti. Bundan tashqari, davlat tomonidan subsidiyalar va soliq imtiyozlari orqali ushbu soha qo‘llab-quvvatlanmoqda.

4. Mahsulotning iqtisodiy va ekologik afzalliklari

Qayta ishlangan tolalardan ishlab chiqarilgan iplarning afzalliklari quyidagilardan iborat:

• Iqtisodiy jihatdan: Ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish orqali iste‘molchilarga raqobatbardosh narxlarni taqdim etadi. Bundan tashqari, chiqindilarni qayta ishlash orqali xomashyo tanqisligini kamaytiradi.

• Ekologik jihatdan: Karbon izini kamaytiradi, chiqindilarni yo‘q qiladi va tabiiy resurslarni tejaydi. Bu esa atrof-muhitni himoya qilishga va barqaror rivojlanishni ta‘minlashga yordam beradi.

• Barqarorlik: Qayta ishlangan tolalardan ishlab chiqarilgan mahsulotlar uzoq muddat foydalanish imkonini beradi, bu esa chiqindilarni kamaytiradi va xarajatlarni optimallashtiradi.

5. Bozordagi muammolar va istiqbollar

Garchi qayta ishlangan tolalardan tayyorlangan iplarning bozori o‘sib borsa-da, ba‘zi muammolar ham mavjud:

• Mahsulot sifatini nazorat qilish murakkabligi.

• Yangi texnologiyalarga yuqori dastlabki investitsiyalar talab qilinishi.

• Iste‘molchilarning ekologik mahsulotlar haqida yetarlicha xabardor emasligi.

Ammo bu muammolarni bartaraf etish uchun texnologiyalarni rivojlantirish, targ‘ibot kampaniyalarini o‘tkazish va davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash muhimdir. Yaqin kelajakda qayta ishlangan tolalar bozori global darajada barqaror o‘sishni ko‘rsatadi.

Xulosa

Qayta ishlangan tolalardan ishlab chiqarilgan iplar ekologik va iqtisodiy jihatdan katta ahamiyatga ega. Ushbu mahsulotlarning bozordagi talabi o‘sib borayotgani barqaror rivojlanishning muhim yo‘nalishlaridan birini tashkil qiladi.

Davlat siyosati va texnologik taraqqiyot ushbu sektorga ijobiy ta‘sir ko‘rsatib, uni kelgusida yanada rivojlantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Smith, J. (2020). *Recycling in Textile Industry*. New York: Green World Publishing.
2. И.И.Тўйчиев У.О.Ахунбабаев М.Ф.Алимухамедов С.Х.Хасанова (2023). Махаллий ресур-слар асосида янги турдаги газламалар ишлаб чиқариш технологиясини яратиш. Фарғона«CLASSIC» нашриёти-156
3. Karimov, A. (2021). “Qayta ishlangan mahsulotlarning iqtisodiy samaradorligi”. *Ekologiya va Iqtisodiyot jurnali*, 3(2), 45-50.
4. И.И.Тўйчиев Д.У.Арипджанова. Поликомпонент калава ип олишда толалар мослигини илмий асослаш. *Science and education scientific journal*, ISSN 2181-0842, VOLUME 3, ISSUE 9, September 2022. 586 с., 487-491 с.
5. Global Textile Recycling Market Report. (2022). Retrieved from www.textilerecycling.com
6. Lee, H. (2019). *Sustainable Textiles and Recycling Practices*. London: EcoText Press.

Research Science and Innovation House